

Lesk a bída ženy

Role ženy v průběhu lidské historie

Je psáno, že šestého dne při stvoření světa stvořil Bůh ke svému obrazu člověka z prachu země a vdechl do něj svůj božský dech, čímž se člověk stal živou bytostí. Tváří v tvář skutečnosti, že také zvířata jsou živé bytosti, ačkoli nikde není psáno, že do nich Stvořitel také vdechl dech, musel být člověk obdařen božským dechem jiným druhem životnosti, totiž tou, která ho činí k obrazu Božímu.

Člověk byl stvořen v mužské a ženské verzi. To je také sice případ většiny zvířat, ale pouze o lidech Bůh řekl, že muž opustí svého otce a matku a přilne ke své manželce a ti dva budou jedno tělo. Co Bůh vlastně myslel slovy *být jedním tělem*, o tom neexistuje shoda ani mezi odborníky. Někteří, většinou mužští vykladači se domnívají, že je tím míněn pohlavní styk. Ale v kontextu vystupuje příliš mnoho dramatiky, než aby to ve skutečnosti bylo všechno; koneckonců nemusíte opustit otce a matku jen kvůli potřebě mít sex. Biblický jazyk navíc popisuje souložení zcela jinými metaforami: *ulehnout se ženou, vstoupit do ženy, poznat ženu* a řady dalších, ale nikde se v jednoznačných situacích neobjevuje metafora *být jedním tělem*.

Podle jiné interpretace *být jedním tělem* znamená založit rodinu. Přitom se odkazuje na ty biblické pasáže, kde tělo znamená příbuzenský vztah. Když se ale blíže podíváte na příslušné biblické pasáže, zjistíte, že se před slovem tělo nachází vždy přivlastňovací zájmeno: *Hle, jsme tvá krev a tvé tělo*. (1.Par 11,1) nebo ukazovací zájmeno *totéž: A přece jsme se svými bratry jedno tělo*. (Neh 5,5) Tento výklad je tedy nějakým způsobem přitažen za vlasy.

Nyní se slovo *tělo* vyskytuje v jiném biblickém kontextu, konkrétně v prologu Janova evangelia, kde se praví: *A to slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi*. (Jan 1,14) Všichni víme, že je zde slovem *tělo* myšlen Ježíš nejen tělesně, ale celá osoba Ježíš jako jednota těla, duše a ducha. V biblickém jazyce *tělo* také znamená člověka jako takového, nebo dokonce celé lidstvo, jak je uvedeno v Iz 40,6, kde se praví: *Všechno tvorstvo je tráva...*

Pokud se tedy použije slovo *tělo* jako ‚pars pro toto‘, může se Boží slovo chápat následovně: Muž a žena budou navzájem úzce spojeni tělesně, duševně a duchovně v jemné, neviditelné síti, že vytvoří jednotu.

Tento druh jednoty je zamýšleným cílem Stvořitele; je sice oslavován v sexuálním aktu, ale existuje nezávisle na něm. V pečující lásce zůstává člověk jedno, i když není tělesně pohromadě s druhým člověkem. Je to hluboká vzájemná důvěra, blízkost a závazek. V této jednotě se muži a ženy navzájem doplňují a jsou kvalitativně rovnocenní. Bůh stvořil ženu a dal ji muži jako *ezer*,- slovo, které se také na mnoha místech v Bibli používá pro Boha a je tam reprodukováno jako pomoc, pomocník, zachránce nebo spása. *Je to tvá zkáza, Izraeli, že jsi proti mně, proti své pomoci*. (Oz 13,9) Žena proto nebyla postavena po boku muže jako jakási nekvalifikovaná pomocná síla, která by proto potřebovala poučení. Stvořitel totiž mezi nimi nedělá žádné rozdíly, když jim udílí pověření vládnout nad zemí. Teprve s prvotním hříchem se objevuje trhлина procházející celým stvořením a najednou jsou muž a žena odděleni od Boha, od přírody, dokonce i jeden od druhého. Ve stavu jednoty bere důvěřivě *iš* (muž) ovoce z ruky *iša* (mužena), ačkoli by mu měl ještě znít v uších božský zákaz jíst ze stromu poznání, protože to byl on, kdo byl varován Bohem, a ne žena, která v té době ještě ani nebyla stvořena. Po pádu člověka se však od ní náhle distancuje tím, že jí připisuje vinu. Křehká, neviditelná síť, která tvořila jednotu těch dvou, je zničena. Nyní se již nevidí v božském světle, proto se před sebou stydí. Muž už svou ženu nenazývá *iša*, dává jí nové jméno: *Eva*.

Když Adam a Eva podlehli pokušení, nastala zcela nová situace: vyloučení ze slávy ráje a odloučení od svého Stvořitele, jsou nyní ponecháni svému osudu, v nehostinném prostředí, které kvůli hříchu člověka pokleslo na nižší úroveň. Nyní zde stojí každý sám za sebe a musí sami zjistit, jak se dát

dohromady, aby mohli fungovat. Stvořitel však vložil do srdce ženy temné tušení původní jednoty, skrytosti v Bohu a harmonii ráje. Cítí stesk po tom všem, po domově, a vedena tímto hlubokým pocitem touhy se snaží najít kousek ztraceného ráje ve vztahu s mužem, protože on je to jediné, co jí z toho zbylo.

Základním pokušením žen je však nyní očekávat od muže příliš mnoho, chtít od něj veškeré své potvrzení, hledat v něm svoji identitu. Protože už po prvotním hříchu nemá přímý vhléd do jeho pocitů, promítá do něj své vlastní pocity. Když se jí muž dvoří, zahrnuje ji pozorností a obklopuje ji něžnými slovy, je rychle nakloněna tomu považovat to za lásku a žije v klamně představě, že ztracený ráj je na dosah. Když se pak mužovo chování, poté co dobyl svůj předmět rozkoše, náhle změní, a žena si rozčarovane uvědomí, že to nebylo o lásce, ale spíše o normálním chování muže při námluvách, tak se již nevznáší na oblacích, ale je hluboce nešťastná. Tato tragédie ženy je oznámena v Gen 3,16-17, kde jsou prvním lidskému páru vylíčeny potíže jejich budoucího života a ženě je řečeno, že bude po muži toužit, ale muž bude nad ní vládnout. Konec s rovnocenností! Už spolu nevládnou zemi, ale jsou jim přiřazeny role.

Muž je díky své postavě vhodný k tomu, aby fungoval jako ochránce a živitel. S touto rolí se víceméně umí dobře vypořádat, od té doby jsou pro něj důležité úspěch a uznání. Žena jako slabší bytost může pod jeho ochranou prospívat a vychovávat děti. Tímto způsobem se na něm stává závislou a on nad ní získává moc; patří do jeho vlastnictví stejně jako jeho dobytek a majetek, může o něm svobodně rozhodovat.

Zemědělské metody vyžadují velkou pracovní sílu, takže mít děti je požehnáním; a protože žena už v žádném případě není rovnocenná, ale stala se osobním vlastnictvím muže, pro kterého slouží jako předmět rozkoše, rodička dětí a pracovní síla, bere si jich hned několik. Mnoho žen a dětí znamená bohatství, moc, autoritu, prestiž. Muž tak spojuje příjemné s užitečným, protože jeho sexuální život se stává pestřejším a zvyšuje chťič. Situace ženy se naopak stává ještě neutěšenější a zdá se být beznadějná. Mnoho mužů zahyne ve válkách, a protože manželství je pro většinu dívek jedinou perspektivou, nezbyvá jim nic jiného, než se spokojit s osudem druhé nebo třetí manželky mezi ještě dostupnými muži. Pokud jde o přežití, pak náklonnosti nehraje žádnou roli.

Cílem Stvořitele však bylo společenství, ve kterém jsou si muž a žena rovni a tvoří jednotu. Kdyby muž mohl vyvážit dvě nebo dokonce více žen, nemohla by být o rovnosti a jednotě řeč už vůbec. Proto byla prvním muži dána pouze *jedna* jemu rovnocenná žena. Byl to tedy muž, který na vlastní zodpovědnost vytvořil polygammí patriarchální sociální řád. Bůh to dovolil, protože se nikdy nestaví proti svobodnému rozhodnutí svého stvoření, ale ani ho nechrání před dalšími důsledky. Polygamie už způsobila mezi manželkami a dětmi muže žárlivost, hádky, nenávisť, rozdělení a dokonce vraždy. Lidské srdce se neřídí vůlí, pocity mají svou vlastní dynamiku. I ten nejlepší manžel není schopen spravedlivě rozdělit svou náklonnost mezi více manželek, takže v polygammích manželstvích je emocionální poškození takřka nevyhnutelné. Sexuální zkušenosti s různými ženami vedou ke srovnávání a znemožňují příslušné partnerce partnerovi, aby se muži s důvěrou odevzdala. Aby nebyla znevýhodněna žádná z manželek, musí být sex provozován podle plánu, podnět ze spontánnosti se ztrácí, sexuální akt se snižuje na splnění povinnosti. Jednoduše jen kopulace místo opojného milostného spojení! Pokud se blíže podíváte na biblické příběhy, uvidíte, že neexistuje jediný případ, kde by se polygamií dobře dařilo.

Nejlépe je to vidět na biblickém příkladu Jákobovy manželky Ley. Byla to starší sestra Ráchel, do které se Jákob zamiloval na první pohled. Když Jákob žádá Ráchel o ruku, otec využívá příležitost a podstrčí mu o svatební noci Leu, aby mu teprve později dal i Ráchel. Tak dostal na jeden záťah obě dcery pod čepec. Lea musela určitě Jákoba milovat a jako každá zamilovaná žena věřila, že díky své oddané lásce získá jeho srdce pro sebe. Lidské srdce má však vlastní zákony a podle nich se Jákob tak vášnivě zamiloval do Ráchel, že těch sedm let, které za ni musel odsloužit jejímu otci, mu připadlo jako pár dní. Ráchel zůstala až do konce života jeho velkou láskou. Jákob jistě plnil

všechny své manželské povinnosti vůči Lee, které Zákon předpisoval; materiálně byla dobře zajištěna, její sexuální potřeby byly uspokojeny, byla záviděníhodnou matkou mnoha dětí, a přesto byla nešťastná. Zanícená vášnivou láskou k Jákobovi toužila po tom, aby ji vnímal a miloval ve své jedinečnosti jako člověka; nechtěla se spokojit jen se sexuální „službou podle předpisů“, ale chtěla být obklopena milostnou hrou a vychutnávat si všechny slasti lásky v dokonalém spojení s ním. S každým dítětem, které darovala svému manželovi, se v ní znovu probouzela naděje, že ji Jákob začne milovat, pod jeho láskyplným pohledem by rozkvetla, jeho láska by ji osvobodila od její existenční osamělosti. Ale Jákobovo srdce bije pro Ráchel, takže nevidí důvod, proč by si měl něco více začínat s Leou, nezajímá ho svět její duše, takže láska Ley zůstává nezodpovězena a v tom spočívá celá tragédie jejího života, zejména proto, že ví, že Ráchel Jákoba nemiluje ani zdaleka tak moc jako ona. Pro Ráchel je důležitější mít děti než Jákobova láska. Vyměnila by s ním jinak noc lásky za pár jablíček lásky? Souhlasila by jinak by mlčky s tím, že bude Lea ve svatební noc odvedena do svatební komnaty místo ní?

Když Lea konečně pochopí, že smyslem jejího života není naplněný, šťastný život s Jákobem, směřuje své pocity při narození svého čtvrtého syna k Bohu a přináší mu poděkování a chválu. To však neznamená, že její láska k Jákobovi vyhasla, protože při narození posledního syna se její myšlenky znovu točí kolem Jákoba; doufá, že ji nyní bude „ctít“. Ať si představuje cokoli, jedna věc je jasná: už nedoufá v jeho opětovanou lásku. V babylonském Talmudu je Lea oceňována jako první osoba, která děkovala Bohu. Tedy právě nějaká žena přináší Bohu první modlitbu díky! A že je to zrovna Lea, je o to podivující. Člověk se ptá, za co tato žena, zklamaná svým osudem, děkovala Bohu. Možná se jí Bůh zjevil a odhalil jí, že prostřednictvím ní dosáhne velkých věcí v lidské historii a že všechno velké má určitou cenu, kterou lze zaplatit v tomto padlém světě pouze utrpením. Jako matka Léviho a Judy se stala pramatkou kněžského a královského rodu, a tedy i Mesiáše, a to je skutečně něco jedinečného.

Ale teď zpět k situaci žen obecně. I po pádu člověka se Stvořitel nikdy nevzdal svých tvorů, dohlížel na ně a snažil se je přivést na správnou cestu skrze proroky. Když se konečně naplnil čas a žena měla dle Božího rozhodnutí znovu dosáhnout své rovnosti s mužem, nechává prohlásit proroka Jeremiáše toto: „*Hospodin stvoří na zemi novou věc: žena se bude ucházet o muže.*“ (Jer 31,22 – bude ho „*obklopovat*“) Tento obraz evokuje důstojnou, svobodnou, suverénní ženu. Svou identitu už neodvozuje od muže. Ví, že je stejně slabý a zranitelný jako ona, proto ho ochranně a něžně obklopuje. Doposud byla žena podřízena muži; pokud ho nyní v prorockém obrazu obklopuje, může to znamenat jen to, že je opět na stejné úrovni s mužem, jak to bylo vždy zamýšleno v božském plánu. Ale jak to chce Bůh udělat? Přes nový *ezer*! Maria, pokorná služebnice Pána, je *ezer* v pravém slova smyslu, záchranná pomoc v bezvýchodné situaci. Skrze ni byla lidem darována spása, spasitel Ježíš Kristus, syn Boží. Obnovil důstojnost ženy tím, že s ní zacházel jako muž a jako Boží syn s respektem a choval se k ní spravedlivě, bez ohledu na její sociální postavení. V evangeliích oslovuje vlastní matku jako *ženu* a tím ukazuje, že jako žena hraje ještě důležitější roli než jako jeho matka. Marie je prototypem nové ženy, osvobozené Ježíšem. Tato nová žena je rovnocenná muži, oba se navzájem doplňují a mohou být opět „*jedním tělem*“ tím, že si navzájem poskytují sílu a stabilitu. Ježíš odkazuje na platnost modelu vztahu mezi mužem a ženou daný Stvořitelem, který je založen na rovnosti obou partnerů, tím, že na jedné straně povznáší ženu a na druhé straně kárá muže pro tvrdost jeho srdce. Jako vždy však nekončí u rovnosti, ale jde ještě o krok dál tím, že otevírá zcela novou perspektivu: *Ne tak bude mezi vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech.* (Mk 10,43-44). Svým dobrým příkladem zahájil dlouhý proces, ve kterém si žena musela vybojovat jedno právo za druhým. Navzdory Ježíšova příkladu, a přestože ženy hrály důležitou roli v raných křesťanských komunitách, vytlačila institucionalizovaná církev ženy zpět na vedlejší kolej, bez ohledu na skutečnost, že ženy tvořily většinu věřících. Podle některých moderních vykladačů by se slova apoštola Pavla, že ženy mají ve sboru mlčet a jak se mají chovat, měla v té době vztahovat pouze na korintskou církev. Ať už je tomu jakkoli, církevním hodnostářům se to velmi hodilo, když prohlásili ženy za méněcenné, zdroj hříchu a nutné zlo. Tomáš Akvinský pak tento přístup k ženám

„zacementoval“ svým učením, v němž zdůvodňoval podřízenost žen a jejich potřebu výuky nejen jejich etickou kvalifikací, ale také slabostí intelektu. V následujících stoletích se však znovu a znovu objevovaly jednotlivé ženy, které dosvědčily prostřednictvím skvělých úspěchů svůj rozum i etickou kvalifikací, a tím i svou rovnocennost, a tak si vynutily přístup do oblastí, které byly dříve vyhrazeny pouze pro muže.

Ježíš však nerevidoval jen vnímání žen a jejich rovnost. Pozval ženu i muže do mnohem slavnější jednoty, do jednoty se sebou samým. Kdo ho, lásku vtělenou v osobě, přijme a žije podle jeho učení, může zažít království nebeské již na zemi. Přinesl totiž toto království na zem, jak říká v Lukášově evangeliu: *Vždyť království Boží je mezi vámi!* (Lk 17,21) Ježíš sám je dveřmi, které vedou dovnitř. Naplnění, které žena hledala po staletí v náručí muže, je ve srovnání s tím ničím, protože je-li pozemská láska tak silná, že učiní z dvou jedno, co zmůže teprve božská láska, když se jí člověk otevře! *Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují.* (1. Kor 2,9) Tuto plnost nemůže nikdy dosáhnout žádné manželství na Zemi a bez ohledu na to, jak je dokonalé.

„Had“ však nezůstal v rajské zahradě. Vždyť co by byla lidská svoboda bez pokušení? Evina odpověď na Boží otázku mimochodem znamená více než jen „had mě svedl“, znamená také „had mě podrobil svému zákonu“; „had“ tak měl do určité míry právo následovat Adama a Evu z ráje. Kromě toho znal Boha příliš dobře, aby nevěděl, že vyhnání z ráje nebylo trestem, ale automaticky vygenerovaným důsledkem neposlušnosti, a že Bůh nyní začíná „obrušovat“ a vychovávat svá stvoření; jeho úkol tedy zdaleka neskončil. Ježíš ho sice porazil svou obětí smrtí, ale to neznamená, že celé lidstvo je nyní automaticky svobodné. Je to spíše tak, že Ježíš svou smrtí na kříži zřídil lidem jakýsi „nebeský účet“, ale každý si musí aktivovat k tomu náležitou kartu tím, že vědomě přijme Ježíše za svého Spasitele a následuje ho svým životem. Protože svět stále ještě v zásadě podléhá „hadímu zákonu“, tak se kdekoli při vzniku něčeho dobrého objevuje i „had“ se svými ničivými intrikami. V souladu se svým řeckým názvem *diabolos* (přehazovač, zmatkář) vše přehází a vytváří zmatek ovládnutím hlavního proudu. Ve vhodném historickém okamžiku se chopil tématu „žena“, aby pod rouškou osvobození žen podnítil bitvu pohlaví. Místo rovnocennosti je vyhlášena rovnost muže a ženy, žena je popuzována proti muži. Boj se vede dokonce i v oblasti jazyka, který je znásilňován a záměrně feminizován.

Takto podněcovaná žena je žádána dokazovat svou rovnost, a tak vklouzává do role muže, nechává se zaměstnat také v typicky mužských profesích, vydělává na živobytí a nechává muže pečovat o dítě doma. Nechává si namluvit, že jako „emancipovaná“ žena je schopná v případě potřeby nahradit i otce a vychovávat děti sama. Vzhledem k tomu, že případné „nehody“ při pohlavním styku lze odstranit právním požehnáním, dovolí žena spatřit světlo světa pouze dětem, které si přeje a poté jim chce být raději kamarádkou než matkou. Aby se přizpůsobila mainstreamu, je připravena udělat a nechat se sebou dělat cokoli, i když to odporuje její přirozenosti, i když je tím v důsledku dvojnásobně zatížena, hlavní věcí je, že už není spojena s veřejně zavržením hodným obrazem *mater familiae*.

Tímto způsobem je také fyzickými znaky daná určitá pasivní sexuální role ženy hozena přes palubu. Namísto toho, aby se nechala namlouvat mužem, nechává si dnešní mladá mainstreamová žena zvětšovat rty či hýždě a namlouvá si mladíky na sociálních sítích - kteří jsou přesyceni přebytkem sexuálních podnětů a jejichž mužnost stále více slábne - pomocí selfiček v nemravních pózách a více či méně přímými verbálními sexuálními nabídkami. Ale pokud není lesbou, ocitá se mainstreamová žena v konfliktní situaci: Na jedné straně chce používat muže jako předmět rozkoše, stejně jako jsou naopak takto využívány i ženy, na straně druhé je tu však prastará touha po lásce a spojení, po někom, komu by se mohla zcela v důvěře oddat a zažít u něj bezpečí, stále hluboce zakotvené v její bytosti. V této ošemetné situaci se cítí žena, která byla kdysi Bohem pověřena podrobením si země společně s mužem, stále osamělejší, vnitřně prázdnější a nešťastnější. Místo toho, aby z Božího pověření vládla společně s mužem, je ovládnuta marností bytí. Pro rozptýlení chodí nakupovat, potí se na cvičebních kurzech, aby optimalizovala svůj tělesný vzhled, navštěvuje

přednášky rádců životního stylu, a pokud vše ostatní selže, hledá alespoň na chvíli zapomenutí v omamných látkách. Aniž by si toho všimla, klesá stále hlouběji v sestupné spirále, ze které se již nedokáže vlastní silou osvobodit.

Tím ale kruh nekončí, protože hra pokračuje. Najednou „chytré“ hlavy prohlásí pohlavní znaky za irelevantní, každý může být tím, za co se považuje, zavádí se termín *gender* a od nynějška už neexistuje jen muž a žena, ale celá řada pohlaví. Žena jako protějšek muže už odsloužila; její tísně, do kterých se díky své důvěřivosti nechala vmanévrovat, nejsou pro veřejnost zajímavé, a proto je postupně vytlačována z centra pozornosti. Nikdo nechce vědět, jak se jí daří. Pozornost je nyní zaměřena na nový zápas v sociálním bojišti, který nyní vedou dosud neznámé genderové identity, které požadují nejen legitimní existenci, ale také zákonem zaručené právo na vše, co mají „ti druzí“: manželství, rodina, děti ... (jak zde mají být jazykové výrazy genderově spravedlivé pro všechny, zůstává nadále otevřeno.) Zachází to dokonce tak daleko, že lidé s mužskými pohlavními znaky jsou ochotni podstoupit operaci, aby mohli odnosit děti a kojit je. Jako by se otevřela Pandořina skříňka. „Genderová spravedlnost“ je masivně propagována politikou a médii. Když si listujete v módních časopisech, uvidíte spoustu zmužštělých žen nebo zženštilých mužů. Ve Slovinsku se jedna „umělkyně“ nechala oplodnit psím spermatem, poté kojila jednoho ze svých psů a toto bylo oceněno jako „umělecké dílo“. V tomto celém zmatku se pak jen málokdo odváží vystoupit jako muž nebo žena v tradičním smyslu, nebo zmínit klasickou rodinu jako cenný stavební kámen společnosti, protože se musí bát, že bude vypískán jako homofob.

To vše se děje s odkazem na svobodný rozvoj člověka, sociální rovnost a spravedlnost. Ale člověk nikdy nebude schopen vytvořit spravedlivou společnost bez Boha. Jak říká Bible: *Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé.* (Žalm 127) Ti, kdo věří v Boha, to vědí. Ale také vědí, že Bůh bude mít stejně poslední slovo pro své tvory. Takže i když to vypadá, že plevel zasety nepřitelem přeroste a zahlší pšenici, člověk si přesto může být jistý, že koberec utkaný v tomto světě z lidských osudů se ukáže na druhé straně tohoto pozemského údolí jako smysluplný vzor, i když na této straně hranice je zatím vidět pouze spleť nití a uzlů.

M.S